

اولین همایش ملی تولید دانش سلامتی در مواجهه با کرونا و حکمرانی در جهان پسا کرونا

۲۰-۲۱ آبان ۱۳۹۹ - دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

1st National conference of health knowledge production,
confronting corona and governing in the post-corona world

10-11 Nov, 2020

نقش دانش زبان انگلیسی و نهضت ترجمه متون علمی در مقابله با جریان فراگیر ویروس کرونا

هادی صالحی*، علی شاهپری

۱. استادیار رشته آموزش زبان انگلیسی، گروه زبان انگلیسی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران. (نویسنده
مسئول) ایمیل: hadisalehi1358@yahoo.com

۲. دانشجوی دکتری آموزش زبان انگلیسی، گروه زبان انگلیسی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران.
ایمیل: ali.shahpari2014@gmail.com

چکیده

زمینه: نقش تاثیر گذار و پراهمیت ترجمه در انتقال دانش، فرهنگ، دین و هر گونه محتوایی از یک زبان به زبان دیگر بارز و انکارناپذیر است. با عنایت به وضعیت کنونی جهان و انتشار ویروس کرونا در بین مردم جوامع و ملل مختلف، نقش و اهمیت دانش زبان انگلیسی و نهضت ترجمه در کشور ما بسیار مهم و تاثیر گذار است. زیرا این امر سبب شده که اطلاعات روز و دقیق علمی و پزشکی در مورد کرونا به جامعه علمی و غیر علمی برسد.

اهداف: در این مطالعه تلاش شد با بررسی اسناد، مدارک و مقالات و آثار ترجمه شده، به اهمیت دانش زبان انگلیسی و نهضت ترجمه و نقش مهم و تاثیر گذار مترجمان که با بروز این اپیدمی فراگیر و ویروس منحوس شروع به فعالیت و ترجمه متون و مقالات مرتبط نمودند اشاره گردد و تاثیر آن در پیشبرد اهداف علمی و جامعه پزشکان و نیز اطلاع رسانی به موقع و موثر به عموم مردم اشاره گردد.

روش: جمع آوری داده‌ها با استفاده از روش اسنادی و کتابخانه‌ای صورت می‌گیرد.

یافته‌ها: تحلیل اسناد، مدارک و مقالات و آثار و متون ترجمه نشان داد که نقش نهضت ترجمه و مترجمان در حوزه پزشکی بسیار موثر و مهم بوده و به پیشگیری از ابتلای مردم به ویروس کرونا یا شناسایی ویروس در بیماران و یا بهبود بیماری کمک شایانی نموده است.
نتیجه گیری: دانش زبان انگلیسی یا ترجمه نقش بسیار مهمی در پیشبرد اهداف جامعه علمی و غیر علمی کشور دارد و در زمینه پیشگیری و درمان کمک شایانی نموده است.

کلید واژه‌ها: دانش زبان انگلیسی، نهضت ترجمه، متون علمی، ویروس کرونا

اولین همایش ملی تولید دانش سلامتی در مواجهه با کرونا و حکمرانی در جهان پساکرونا

۲۰-۲۱ آبان ۱۳۹۹ - دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

1st National conference of health knowledge production,
confronting corona and governing in the post-corona world

10-11 Nov, 2020

مقدمه

بلیه جهانی کرونا (کوید ۱۹) که مرزها را درنوردیده و تقریباً همه کشورها را درگیر کرده و بیش از یک میلیون نفر را مبتلا کرده و چند هزار قربانی گرفته است، مساله روز است و بحث و گفتگو درباره آن و عواقبش ادامه دارد. بشر امروز با همه توانایی در علوم؛ اختراعات و اکتشاف‌های شگفت‌انگیز، با همه سلاح‌های اتمی و غیراتمی و... در برابر قدرت این ویروس منحوس زانو زده است. این امر این پیام را می‌دهد که بشر هر قدر هم توانایی داشته باشد، نباید مغرور شود. بشر نه تنها تاکنون نتوانسته داروی کرونا را کشف کند، بلکه هنوز مجهولات زیادی دارد. یکی از راه‌هایی که می‌تواند بسیار موثر باشد و برای جامعه پزشکی و کادر درمان و حتی عموم مردم مفید، قابل استفاده و راهگشا باشد در واقع بحث ترجمه متون و مقالات علمی در راستای مقابله با این ویروس و پیشگیری از ابتلا به آن یا درمان بیماری می‌باشد. (۱)

ترجمه عامل پیوند و رابطه فرهنگی میان مردمانی است که هم زبان نیستند و ابزاری برای نقل اندیشه‌ها، خواسته‌ها، آیین‌ها، قصه‌ها، هنرها و دانش‌ها از زبانی به زبان دیگر است. ترجمه در ایران سابقه‌ای طولانی دارد. پیش از اسلام، به‌ویژه دوره ساسانیان کتابهای بسیاری از زبان سانسکریت و زبانهای دیگر ترجمه شد. در دوره اسلامی، از همان قرنهای نخستین، از یک سو ترجمه عربی آثار معتبر علمی و فلسفی یونان در دسترس ایرانیان قرار گرفت و از سوی دیگر، بسیاری از متون عربی و به ویژه تفاسیر قرآن، به فارسی برگردانده شدند. این رسم ترجمه تا قرن‌های بعد همچنان ادامه یافت. در برابر خیل عظیم آثار ترجمه شده از زبانهای زنده دنیا به فارسی، بسیاری از شاهکارهای ادبی، علمی و فرهنگی ما نیز بدان زبانها درآمده و در فرهنگ ملت‌ها تاثیر گذاشته است. از آن جمله می‌توان به ترجمه آثاری چون شاهنامه فردوسی، رباعیات خیام، گلستان و بوستان سعدی، مثنوی مولوی، غزلیات حافظ به انگلیسی، فرانسه، آلمانی، روسی، ترکی و... اشاره کرد که تاثیر آنها در فرهنگ ملل مختلف ملموس و محسوس است. (۲)

بی‌شک بسیاری از علوم شکل گرفته در میان مسلمانان از جمله برخی علوم تجربی یا علمی، چون فلسفه رایج بین مسلمین، برخلاف برخی دیگر از علوم از جمله تفسیر، فقه، کلام و عرفان اسلامی که با لذات از درون محتوای اسلامی جوشیده، مأخذی غیربومی داشته‌اند. اغلب این علوم طی پروسه‌ای که مشهور به نهضت ترجمه اسلامی است بین مسلمانان نفوذ و رسوخ کرده‌اند. مدارس و مراکزی، چون اسکندریه، انطاکیه، الرها، نصیبین، حران و جندی‌شاپور سهم عمده‌ای در این انتقال دانش داشته‌اند. مهم‌ترین دلیل اقبال مسلمانان به ترجمه را می‌توان به توصیه‌های مکرر قرآن و پیامبر اسلام (ص) مبنی بر ضرورت علم‌آموزی مربوط دانست. قرآن کریم خردورزی را بارها مورد توصیه قرار داده و حتی در مسیر کسب علم و عبرت، سفر به اقصی نقاط جهان را توصیه کرده است. همچنین تأکیدات پیامبر (ص) برای علم‌اندوزی حتی از کفار یا از دورترین اماکن جهان (ولو در چین) تشویقی برای مسلمانان برای شکل‌دهی به یک حرکت علمی بر مبنای دانش‌های آن روزگار جهان بود. بعضی از روایات علم را به عنوان گمشده مؤمن توصیف می‌کند که در مسیر آن حتی ارزش دارد مشقت‌های

اولین همایش ملی تولید دانش سلامتی در مواجهه با کرونا و حکمرانی در جهان پسا کرونا

۲۰-۲۱ آبان ۱۳۹۹ - دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

1st National conference of health knowledge production,
confronting corona and governing in the post-corona world

10-11 Nov, 2020

زیادی تحمل شود. این قسم توصیه‌ها مسلمانان را به انجام سفرهای طولانی و مضاربه‌های آرای علمی با تفکرات مختلف ترغیب می‌کرد. جریان نهضت ترجمه میان مسلمانان با وجود این که پنجره‌ای کوتاه‌مدت برای بهره‌مندی مسلمانان از علوم و آموخته‌های سایر زمان‌ها و زبان‌ها گشود، اما نتایج و تبعات بلندمدتی را به همراه داشت. از مهم‌ترین نتایج آن توسعه نرم‌افزاری تمدن اسلامی و انتقال آموخته‌های دیگر تمدن‌ها از جمله سریانی، یونانی، ایرانی و هندی به تمدن اسلامی بود که به هر چه غنی‌تر شدن این تمدن کمک کرد. (۳)

دین اسلام به دلیل جهان بینی و مبانی معرفتی و ارزشی خود، با علومی که مبتنی بر منابع معرفت عقلی، تجربی و شهودی حاصل شده اند، برخورد مثبت دارد؛ حتی اگر این علوم در فرهنگ‌ها و تمدن‌های غیر دینی متولد شده باشند. همین مسئله، زمینه مساعدی ایجاد کرد که در سده‌های اول ظهور اسلام، علوم وقت دنیا به وسیله مسلمین مورد بازخوانی و اقتباس قرار گیرد. حکمرانان وقت اسلامی، به خصوص عباسیان و همچنین برخی خاندان‌های صاحب علم و ثروت به خصوص ایرانیان، در رشد نهضت ترجمه نقش مهمی داشته‌اند و البته این حرکت، فارغ از نیت و کارکردهای جانبی فرهنگی و سیاسی که برای ایشان داشته، مورد تایید و تشویق متون دینی و ائمه اطهار هم بوده است. حوزه‌های علمی ایرانی، هندی، سریانی و بلاد شرق ادنی و اسکندریه، مهم‌ترین مراکزی بودند که علومی از قبیل فلسفه، منطق، پزشکی، نجوم، ریاضیات، موسیقی و بعضاً ادبیات، از آنها به زبان عربی ترجمه شد و مورد استفاده مسلمین قرار گرفت. از جمله می‌توان به سیاست خلیفه هارون عباسی اشاره کرد که سیاست او مبنی بر جمع‌آوری کتاب از زبانهای مختلف، حضور مترجمان خیره و کارآمد را در دربار ضروری می‌نمود. در پی احساس این نیاز اساسی، مقدمات مهاجرت پزشکان، متکلمان و ادیبان ایرانی، هندی و سریانی به مرکز خلافت فراهم شد. آشنایان به فن ترجمه به نقل و ترجمه این آثار مبادرت نمودند. تمدن اسلامی با سرعتی باورنکردنی در تمام علوم از قبیل ریاضی، طب، هندسه، نجوم، شیمی، فیزیک، فلسفه، منطق، و... رشد کرد. حاصل این فرایند، شکوفایی تمدن اسلامی و بارور شدن آن در قرن چهارم بود. در این دوره، بزرگترین دانشمندان و حکیمان مسلمان مانند رازی و ابن سینا ظهور کردند. (۳، ۴، ۵)

نهضت ترجمه به طور مسلم شرط لازم برای تولید فکری و علمی است و مقدمه و پایه آن محسوب می‌شود و این نهضت اگر درست هدایت گردد، مجموع علم بشر را به درستی انتقال می‌دهد. بنابراین وقتی می‌توان از پیشبرد علم و رشد علمی سخن گفت که بتوان چیزهایی را بر مجموعه علم افزوده و یا آن را نقد و رد نمود. ترجمه نباید به عنوان یک هدف قرار گیرد بلکه باید وظیفه انتقال علوم را بر عهده گیرد. همچنین متخصصان و عالمان نباید در مرحله ترجمه باقی بمانند بلکه طی فرایند انتقال علم، به کنه مفاهیم علمی پی برده و اصل را هم بر بومی کردن علوم بگذارند. (۶)

اولین همایش ملی تولید دانش سلامتی در مواجهه با کرونا و حکمرانی در جهان پسا کرونا

۲۰-۲۱ آبان ۱۳۹۹ - دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

1st National conference of health knowledge production,
confronting corona and governing in the post-corona world

10-11 Nov, 2020

روش

داده‌های مورد نیاز برای انجام این پژوهش از روش اسنادی و کتابخانه‌ای جمع‌آوری شدند و با رویکرد تحلیلی و توصیفی ارائه گردیدند. به منظور انجام این پژوهش، جستجوی لازم در سایتهای مختلف از جمله نورمگز و گوگل اسکولار انجام شد و مقالات و کتب مختلفی مورد بررسی قرار گرفتند که در واقع تمرکز بر روی مقالات و کتبی بود که به نقش مترجمان در خصوص انتقال یافته‌ها و نتایج مربوط به پاندمی فراگیر ویروس کرونا پرداخته شده بود.

یافته‌ها

از جمله مواردی که می‌توان به اهمیت و نقش ترجمه و مترجم اشاره نمود موارد ذیل می‌باشد که قابل توجه است:
با فراگیری ویروس کرونا در جهان، هاب ایران ویژه آخرین مقالات علمی دانشگاهی در خصوص کرونا ویروس راه‌اندازی شد که معمولاً ترجمه مقالات علمی روز را ارائه می‌دهد. همه مقالات علمی در خصوص بیماری کرونا و پاندمی آن با هدف دسترسی سریع همه محققان دانشگاهی به آدرس <https://kowsarpub.com/articles/102652.html> راه‌اندازی گردید. در این هاب مقالات از محققان ایرانی و یا در مورد ایران با در نظر گرفتن شرایط نشر از ناشران مختلف ارائه و بازنشر می‌یابند. از محققان خواسته شده است مقالات مرتبط که از دسامبر ۲۰۱۹ به بعد در این مورد منتشر شده‌اند را پیشنهاد و ارائه دهند که هدف کلی این هاب ارائه اطلاعات جامع به محققان و کمک به کادر درمان برای غلبه بر این اپیدمی می‌باشد. همچنین مترجمین زیادی از دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور اقدام به ترجمه مقالات مرتبط با پاندمی کرونا کردند و آنها را در اختیار پزشکان، پرستاران، دانشجویان رشته پزشکی و همچنین عموم مردم قرار دادند (۷). برخی از نتایج مقالات ترجمه شده در ذیل ذکر شده‌اند:

در هفتم مارس ۲۰۲۰ مقاله‌ای با عنوان "مدیریت رادیولوژیک ویروس کووید-۱۹" به زبان انگلیسی در مجله رادیولوژی ایران به چاپ رسید. این مقاله برای استفاده عموم به فارسی نیز ترجمه شده است. مترجمین این مقاله معتقدند اقداماتی که توسط گروه مشاوران انجمن رادیولوژی ایران انجام شده در بهبود مدیریت رادیولوژیک این بحران موفق بوده است و تشخیص و کنترل COVID-19 را تسهیل کرده است. بنابراین، آنها از اینکه تجربه خود را با دیگر جوامع پزشکی در سراسر جهان برای کاهش بار این بیماری به اشتراک می‌گذارند احساس رضایت می‌کنند. (۷)

همچنین در دوازدهم مارس ۲۰۲۰ مقاله‌ای با عنوان "رویکرد آلوگوریتی به تشخیص و درمان بیماری COVID-19 در کودکان" به زبان انگلیسی در مجله آرشیو بیماریهای عفونی اطفال منتشر گردید و ترجمه این مقاله به زبان فارسی نشان داد که با استفاده از آلوگوریتیم

اولین همایش ملی تولید دانش سلامتی در مواجهه با کرونا و حکمرانی در جهان پساکرونا

۲۰-۲۱ آبان ۱۳۹۹ - دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

1st National conference of health knowledge production,
confronting corona and governing in the post-corona world

10-11 Nov, 2020

مبتنی بر روش‌های استاندارد تشخیصی، می‌توان راهکارهایی برای پیشگیری و درمان عفونت‌های ناشی از ویروس کرونا در کودکان ارائه کرد. (۷)

در مقاله "جامعه ریسک، آسیب‌پذیری جهانی و انعطاف‌پذیری شکننده: دیدگاه جامعه‌شناسی در مورد شیوع ویروس کرونا" که در مجله الکترونیکی پزشکی شیراز به زبان انگلیسی به چاپ رسیده، نویسندگان معتقدند اکثر بحران‌های سلامت به طور مستقیم با رفتار انسان در محیط مرتبط است. رفتار مخرب انسانها بر روی کره زمین، از قرون گذشته تا به حال آسیب‌های زیادی را به محیط زیست تحمیل کرده‌است. انسانها باید یک گفت‌وگو بیولوژیک و اجتماعی با محیط از جمله ویروسها را آغاز کنند. حتی در این همه‌گیری بیماری کرونا پیشنهادهایی وجود دارد که نشان می‌دهد رفتارهای غذایی و سکونتی، نقش مهمی در ترویج جهش‌ها در ویروسها دارند. ما نیاز به رویکردهای بین‌رشته‌ای جدید، با همکاری جامعه‌شناسان، فلاسفه، انسان‌شناسان، ویروس‌شناسان، اپیدمیولوژیست‌ها و محققان بهداشت عمومی داریم تا هم در رفتار ما در محیط و اقدامات ما در مواجهه با بحران تغییر ایجاد شود. در نتیجه، این شیوع به ما یادآوری می‌کند که چگونه جوامع فعلی از نظر بیولوژیکی و ذهنی آسیب‌پذیر هستند. ما باید انعطاف‌پذیری را نه در بعد زیست‌شناختی، بلکه در سطح روانی، اجتماعی و معنوی بهبود ببخشیم. (۷)

ترجمه یافته‌های مقاله "یک بحث جنجالی: انتقال عمودی COVID-19 در بارداری" که در مجله "آرشیو بیماریهای عفونی بالینی" به چاپ رسیده است نشان می‌دهد که خطر انتقال ویروس از مادر به جنین پایین است ولی ممکن است این ویروس عوارض نامطلوبی برای مادر ایجاد کند و این عوارض دوران بارداری منجر به ایجاد مشکلات عدیده‌ای حتی مرگ برای جنین شود. همچنین نتایج مقاله دیگری با عنوان "عفونت COVID-19 در کودکان ایرانی: گزارش مربوط به ۹ بیمار" که در مجله مرور کودکان به چاپ رسیده است نشان می‌دهد پیش‌آگهی پنومونی COVID-19 در کودکانی که هیچ بیماری زمینه‌ای ندارند، خوب است. بیماران مورد مطالعه بدون نیاز به پرستار ویژه، داروی ریباویرین و یا دستگاه ونتیلاتور بهبود یافتند. (۷)

ترجمه یافته‌های مقاله چاپ شده در نوامبر ۲۰۲۰ در مجله "اپیدمیولوژی جهانی" با عنوان "یک میلیون ابتلا به کووید ۱۹ خارج از چین: تاریخی که بر مبنای یک نظریه اکتشافی پیش‌بینی شد" نشان می‌دهد براساس یافته‌های اکتشافی و گزارش‌های سازمان جهانی بهداشت یک میلیون مورد مبتلا به ویروس کووید-۱۹ در خارج از چین تا ۳۰ مارس ۲۰۲۰ پیش‌بینی می‌شود. یافته‌های این پژوهش پاندمیک بودن کووید-۱۹ را مطرح نمی‌کند بلکه تعداد موارد مبتلا را مطرح می‌کند. نمونه‌های کشف شده براساس مشاهده‌هایی است که بر اساس داده‌های برگرفته از نمودارهای نمای بدست آمده است. (۷)

اولین همایش ملی تولید دانش سلامتی در مواجهه با کرونا و حکمرانی در جهان پساکرونا

۲۰-۲۱ آبان ۱۳۹۹ - دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

1st National conference of health knowledge production,
confronting corona and governing in the post-corona world

10-11 Nov, 2020

یافته‌های مقاله "سلامت روان ایرانیان در همه‌گیری کووید ۱۹" که در مجله آسیایی روانپزشکی چاپ شده است نشان می‌دهد کنترل این بیماری نیاز به مدیریت مناسب و جامع و توجه به مراقبت‌های بهداشت روان آنها دارد. به نظر می‌رسد رعایت کلیه پروتکل‌های بهداشتی همراه با انسجام و تکیه بر سرمایه اجتماعی، تنها راه ممکن برای غلبه بر وضعیت موجود می‌باشد. همچنین یافته‌های مقاله "تخمین شیوع بیماری‌های پیش‌زمینه‌ای در بیماران بستری مبتلا به COVID-19: یک مرور سیستماتیک و فراتحلیل" نشان می‌دهد فشار خون بالا، بیماری‌های قلبی و عروقی، دیابت قندی، استعمال دخانیات، بیماری‌های مزمن ریوی و بیماری‌های مزمن کلیه از جمله شایع‌ترین بیماری‌های اساسی در بین بیماران بستری COVID-19 هستند. (۷)

نتیجه‌گیری

تحلیل اسناد، مدارک و مقالات و آثار و متون ترجمه شده مرتبط با ویروس کرونا نشان می‌دهد که نقش نهضت ترجمه و مترجمین در حوزه پزشکی بسیار موثر و مهم بوده است و به پیشگیری از ابتلای مردم به این ویروس یا شناسایی ویروس در بیماران و یا بهبود بیماری کمک شایانی نموده است. در واقع از دو منظر می‌توان به این موضوع نگریست. منظر اول مقالاتی که از انگلیسی توسط مترجمان کشورمان ترجمه می‌شوند و در اختیار پزشکان و کادر درمانی قرار می‌گیرند. منظر دوم مقالاتی که توسط پزشکان و کادر درمان نگارش می‌گردد و توسط مترجمین به انگلیسی ترجمه می‌شود و در واقع در اختیار جامعه پزشکی در سطح دنیا قرار می‌گیرد تا یک تعامل علمی و پزشکی برای غلبه بر این اپیدمی ایجاد شود و یا در پیشگیری از ابتلای مردم به این ویروس کمک کند. در نتیجه می‌توان گفت دانش زبان انگلیسی و فن ترجمه نقش بسیار مهمی در پیشبرد اهداف جامعه علمی و غیرعلمی کشور دارد و در زمینه پیشگیری و درمان کمک شایانی نموده است.

منابع

- (۱) پیشوایی، م. بحران ویروس کرونا. نشریه درسهایی از مکتب اسلام. ۱۳۹۹؛ (۲): ۶۰-۵
- (۲) جانزاده، ع. فن ترجمه از دیدگاه استادان و صاحب‌نظران ترجمه. تهران: جانزاده؛ ۱۳۸۵
- (۳) خداپرست، م. نهضت ترجمه فرصت طلایی مسلمانان برای تمدن‌سازی. <https://www.javanonline.ir/fa/news/975853>.
- (۴) نجف پور، ع؛ گیتی پسند، ف؛ خسروپناه، ع. وضعیت حوزه‌های علمی معاصر، نهضت ترجمه و زمینه‌ها و عناصر شکل‌گیری نهضت. نشریه مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی. ۱۳۹۰؛ (۱): ۱۶۷-۱۴۳.
- (۵) خسروی، ح؛ مدنی، د؛ اسلامی، س. نهضت ترجمه در جهان اسلام. نشریه ادبیات و زبانها: زبان و ادبیات فارسی (دانشگاه آزاد اسلامی اراک). ۱۳۸۶؛ (۱۰): ۷۰-۴۹.

اولین همایش ملی تولید دانش سلامتی در مواجهه با کرونا و حکمرانی در جهان پساکرونا

۲۰-۲۱ آبان ۱۳۹۹ - دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

1st National conference of health knowledge production,
confronting corona and governing in the post-corona world

10-11 Nov, 2020

(۶) میرطاهری، م. نهضت ترجمه، انتقال علوم و تمدنسازی، بیت الحکمه و نقش آن در تحول علوم و پیشرفت تمدن اسلامی. نشریه

سوره اندیشه. ۱۳۹۰؛ ۵۶ و ۵۷: ۳۴۳-۳۴۱.

(۷) خزایی، س؛ مشهدی، ا؛ ترابی، ر. بررسی کارآیی آموزش متنوع مبتنی بر ربات در یادگیری فن ترجمه انگلیسی با اهداف پزشکی و

کیفیت درمان. نشریه مطالعات زبان و ترجمه. (۲) ۵۳: ۹۴-۵۷.

